

Prieš priimdama sprendimą grąžinti nelydimą nepilnametį, valstybė narė turi patikrinti, ar jam užtikrinamas tinkamas priėmimas valstybėje, į kurią jis grąžinamas

Jeigu išsiuntimo etape neužtikrinamas tinkamas priėmimas, valstybė narė negali vykdyti sprendimo grąžinti

2017 m. birželio mėn. TQ, nelydimas nepilnametis, kuriam tuomet buvo suėję 15 metų ir keturi mėnesiai, Nyderlanduose pateikė prašymą išduoti leidimą laikinai gyventi šalyje kaip pabėgėliui. Šiame prašyme TQ nurodė, kad jis gimė 2002 m. Gvinėjoje. Mirus jo tetai, pas kuria jis gyveno Siera Leonėje, TQ atvyko į Europą. Amsterdamo (Nyderlandai) jis tapo prekybos žmonėmis ir seksualinio išnaudojimo auka, dėl to dabar kenčia nuo sunkių psichinių sutrikimų. 2018 m. kovo mėn. Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (teisingumo ir saugumo valstybės sekretorius, Nyderlandai) *ex officio* nusprendė, kad TQ negalėjo būti išduotas leidimas laikinai gyventi šalyje, o prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad TQ negali gauti nei pabėgėlio statuso, nei papildomos apsaugos. Pagal Nyderlandų teisę *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* sprendimas prilygsta sprendimui grąžinti.

2018 m. balandžio mėn. TQ prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme pateikė skundą dėl šio sprendimo, kuriame, be kita ko, teigė, kad nežino, kur gyvena jo tėvai, kad grįžęs negalės jų atpažinti, kad nepažįsta jokio kito savo šeimos nario ir net nežino, ar jų iš viso yra.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškino, kad Nyderlandų teisės aktuose nustatomas skirtingas vertinimas dėl nelydimo nepilnamečio amžiaus. Kiek tai susiję su nelydimais nepilnamečiais, kurie prieglobsčio prašymo pateikimo momentu yra jaunesni nei 15 metų, prieš priimant sprendimą dėl šio prašymo atliekamas Direktyvos 2008/115¹ 10 straipsnyje numatytas tyrimas dėl tinkamo priėmimo valstybėje, į kurią asmuo grąžinamas, – nesant tokio priėmimo, šiems nepilnamečiams išduodamas įprastas leidimas gyventi šalyje. Dėl nepilnamečių, kuriems prieglobsčio prašymo pateikimo momentu yra suėję bent 15 metų, kaip antai TQ, toks tyrimas neatliekamas – Nyderlandų institucijos, atrodo, laukia, kad atitinkamiems nepilnamečiams sueitų 18 metų, kad paskui būtų galima vykdyti sprendimą grąžinti. Todėl laikotarpiu nuo jo prašymo suteikti prieglobstį iki jo pilnametystės nelydimo nepilnamečio, kuriam yra suėję bent 15 metų, buvimas Nyderlanduose yra neteisėtas, tačiau toleruojamas.

Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė pateikti Teisingumo Teismui klausimą dėl Nyderlandų teisės aktuose nustatyto skirtingo vyresnių nei 15 metų ir jaunesnių nei 15 metų nelydimų nepilnamečių vertinimo atitikties Sąjungos teisei.

Teisingumo Teismo vertinimas

Teisingumo Teismas pripažino, kad kai valstybė narė ketina priimti sprendimą grąžinti nelydimą nepilnametį pagal Grąžinimo direktyvą, ji visuose procedūros etapuose būtina turi atsižvelgti į vaiko interesus², o tai reiškia – atlikti bendrą ir išsamų šio nelydimo nepilnamečio padėties vertinimą. Teisingumo Teismo manymu, jeigu atitinkama valstybė narė priima sprendimą grąžinti

¹ 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, 2008, p. 98, toliau – Grąžinimo direktyva).

² Žr. Grąžinimo direktyvos 5 straipsnio a punktą.

prieš tai neįsitikinusi, ar atitinkamas nelydimas nepilnametis bus tinkamai priimtas valstybėje, į kurią jis grąžinamas, tai reikš, kad šis nepilnametis, nors dėl jo buvo priimtas sprendimas grąžinti, negalės būti išsiųstas tuo atveju, kai neužtikrinamas tinkamas priėmimas. Toks nepilnametis atsidurtų didelio netikrumo būsenoje dėl savo teisinio statuso ir ateities, ypač kiek tai susiję su jo mokymusi, ryšiu su priimančiąja šeima ar galimybe likti atitinkamoje valstybėje narėje, o tai prieštarautų reikalavimui apsaugoti vaiko interesus visuose procedūros etapuose. Iš to matyti, kad, nesant tokio priėmimo, dėl šio nepilnamečio negali būti priimtas sprendimas grąžinti.

Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas pažymėjo, kad atitinkamo nelydimo nepilnamečio amžius yra tik viena iš aplinkybių, siekiant patikrinti, ar yra tinkamas priėmimas valstybėje, į kurią asmuo grąžinamas, ir nustatyti, ar atsižvelgiant į vaiko interesus reikia nepriimti sprendimo grąžinti šį nepilnametį. Todėl Teisingumo Teismas nurodė, kad valstybė narė negali nustatyti skirtingo nelydimų nepilnamečių vertinimo remdamasi vieninteliu amžiaus kriterijumi, kad patikrintų, ar užtikrinamas toks priėmimas.

Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad atsižvelgiant į tai, jog valstybės narės įpareigojamos priimti sprendimą grąžinti dėl kiekvieno trečiosios šalies piliečio, neteisėtai esančio jų teritorijoje³, ir vykdyti jo išsiuntimą⁴ per trumpiausią terminą, pagal Grąžinimo direktyvą draudžiama, kad valstybė narė, priėmusi sprendimą grąžinti dėl nelydimo nepilnamečio ir įsitikinusi, kad valstybėje, į kurią jis grąžinamas, užtikrinamas tinkamas priėmimas, paskui nesųimtų išsiuntimo priemonių, kol jam sukaks 18 metų. Tokiu atveju atitinkamas nepilnametis turi būti išsiųstas iš atitinkamos valstybės narės teritorijos, nebent jo padėtis pasikeistų. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas paskelbė, kad tuo atveju, kai atitinkamam nelydimam nepilnamečiui jo išsiuntimo etape valstybėje, į kurią asmuo grąžinamas, nėra užtikrinamas tinkamas priėmimas, atitinkama valstybė narė negali įvykdyti sprendimo grąžinti.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

³ Žr. Grąžinimo direktyvos 6 straipsnio 1 dalį.

⁴ Žr. Grąžinimo direktyvos 8 straipsnį.